

REPRESALIADA: NEUS ROIG OLLÉ

PARAULES CLAU:

Repressió, Consell de Guerra, Tribunal de Responsabilidades políticas, indult.

Neus Roig Ollé¹ va néixer a Bellpuig, Lleida, el 14 de febrer de 1894. Es va casar a l'any 1916 amb Bonaventura Torrelles Targa, nascut a Nalec, Lleida, el 17 de gener de 1882. Als anys vint s'estableixen a la colònia Sedó i a l'any 1933 venen a viure a Olesa, al carrer Calvari. Van tenir tres fills, l'Antònia, la Concepció, nascudes a Bellpuig, i el Paulino, nascut a Esparreguera.

La família treballava a S.A Sedó en cta. La Neus, a la filatura, el Bonaventura, al sector preparació, l'Antònia i la Conxita, als telers i el Paulino, com a serraller².

De jove, la Neus havia treballat de minyona, igual que la seva germana, en una casa benestant de Bellpuig.

Neus Roig (dreta) i la seva germana a Bellpuig,1915.
Font: Neus Sabanés.

¹ Entrevista a Neus Sabanés Torrellas, neta de Neus Roig Ollé, gener 2021, dins del projecte *Memorial Democràtic del Baix Llobregat; de les experiències personals a l'èxit col·lectiu*. Autores, Joana Llordella i Blanca Mampel. Direcció projecte: José Fernández i Elionor Sellés.

² Període en què treballaren a la Colònia Sedó: Neus, del 1926 al 1938, Bonaventura, del 1922 al 1938; Antònia, del 1931 al 1955; Concepció, del 1938 al 1955; Paulino, d'octubre a novembre del 1938. Font: Llistat treballadors de Can Sedó. Museu de la Ciència i la Tècnica de Catalunya (Mnactec). AMES.

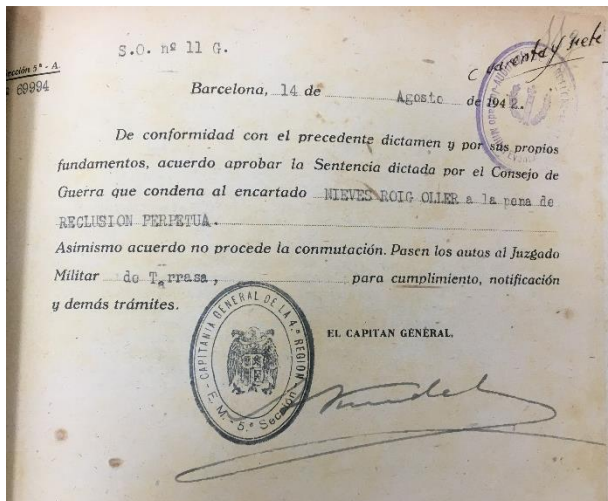
Un cop acabada la Guerra Civil s'inicià la repressió contra aquelles persones que havien tingut algun càrrec polític i sindical o que s'havien implicat en el procés revolucionari. Qualsevol persona que no hagués mostrat prou entusiasme pel règim franquista també fou objecte de persecució.

Neus Roig era militant de la CNT-FAI. El 7 de desembre de 1939, a l'edat de 45 anys, és detinguda i traslladada al Jutjat militar de Terrassa que decreta presó provisional i dictamina que es procedeixi a instruir el procés de sumaríssim d'urgència contra ella³.

Al juny de 1942 es celebra el Consell de Guerra on és acusada del delictes de rebel·lió militar i condemnada a cadena perpètua (30 anys). La Neus es ratifica en el que ha dit en altres declaracions davant el jutge militar: admet la seva militància en la CNT però nega en tot moment les acusacions que li fa el tribunal militar d'haver participat en els actes violents que es produïren a Olesa de Montserrat durant els primers mesos de la Guerra Civil.

La persona que actua com a defensora de la causa de la Neus en el judici – militar nomenat d'ofici– demana la seva absolució,

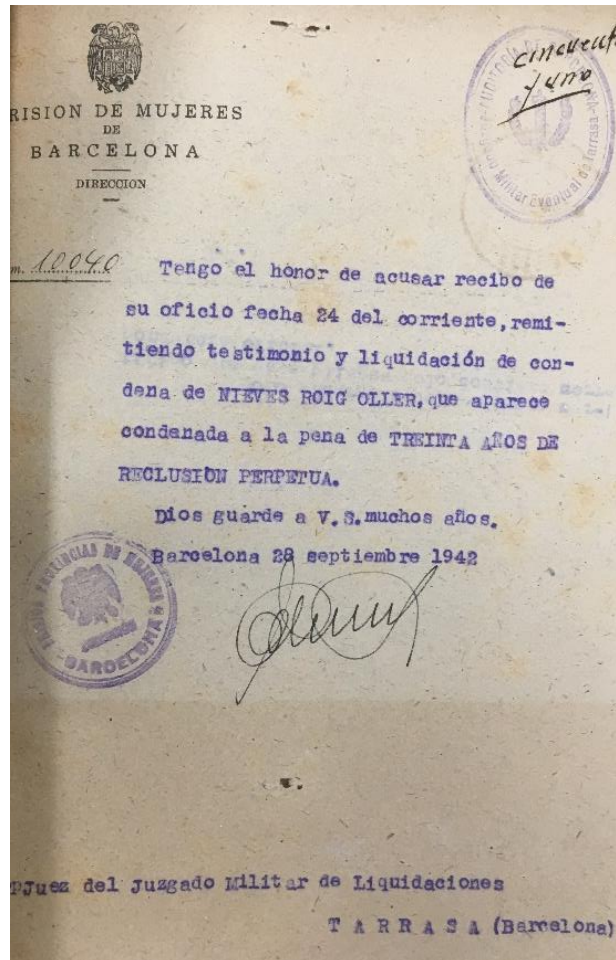
Reconoce que la procesada ha pertenecido a la CNT, como dice se veían obligados a hacer la mayoría de trabajadores de las industrias de Olesa, pero dice que solo ha tomado parte en una huelga y que su actuación durante la dominación marxista y con posterioridad a ella, se ha reducido simplemente a hablar y jactarse de hechos que no había cometido, por lo cual y no creyendo ser esto constitutivo de delito alguno, solicita la LIBRE ABSOLUCIÓN⁴.

En aquests documents consta l'aprovació de la condemna de reclusió perpètua per part del Capitán General (1942) i el temps que li resta a la Neus per completar els 30 anys que marca la sentència de reclusió perpètua un cop descomptats els que ja ha estat a la presó: 27 anys, 3 mesos i 23 dies. Font: Arxiu del Tribunal Militar Territorial Tercer, Barcelona (ATMT3).

³ Document emès per l'Auditor de Guerra el 19 de gener de 1940. Font: Arxiu del Tribunal Militar Territorial Tercer (ATMT3).

⁴ Acta del Consell de Guerra, 30 de juny de 1942. Font: ATMT3

La Presó de dones fa constar que ha rebut el comunicat de la sentència imposada a la Neus, 1942. Font: ATMT3

Com assenyala Oriol Dueñas,

Un element de la repressió franquista que destaca per la gran duresa i per la novetat que suposava fou l'important nombre de dones condemnades. Hem localitzat 14 olesanes, que suposa un 8% del total dels que passaren per la presó, de deu de les quals hem trobat el consell de guerra i la sentència. Les condemnes imposades sobre les dones van des d'un parell de mesos fins a 30 anys de presó, la condemna més grossa que patí una olesana. Aquesta dona era Neus Roig Oller (...).

La seva amistat amb els elements del comitè devia ser, segurament, el que li va motivar la sentència. Qualsevol que haguessin vist entrar al comitè o que hagués tingut una bona relació amb els seus membres sempre fou durament castigat per les autoritats franquistes.⁵

⁵ DUEÑAS, Oriol (2007) *La Violència d'uns i altres. La repressió de la guerra i la postguerra 1936-1945: el cas d'Olesa de Montserrat*. Publicacions Abadia Montserrat. Col·lecció Abat Oliba núm. 277, pàg. 414.

La nostra testimoni, la Neus Sabanés Torrellas⁶, neta de la Neus Roig, ens explicà que a casa es parlava que la va denunciar una persona que treballava amb ella a la fàbrica de Can Sedó,

Segons tinc entès li va passar això perquè, i això sí que m'ho havia dit, la van denunciar, ella treballava a Can sedó, i la van denunciar perquè era d'un altre partit polític... no per res més. (...) una persona que està treballant amb tu (...) La iaia segurament sabia qui era, però jo no me'n vaig *enterar* mai, però el fet és que va ser una mala persona⁷

No sabem els anys concrets que la Neus va complir condemna a la presó de dones de les Corts. Segons les dades publicades per l'Arxiu Nacional de Catalunya⁸, i l'historiador Montblanc⁹, la Neus va sortir de la presó l'any 1942. Ara bé, en un document de l'any 1955 – que reproduïm més endavant– la Neus sol·licita l'indult i exposa que va obtenir la llibertat condicional el 18 abril de 1944¹⁰. A continuació podem veure dos documents de la presó de dones de les Corts de l'any 1942 on hi figura el nom de la Neus Roig.

La Neus Roig amb la seva neta Neus i la seva filla Conxita, 1945. Font: Neus Sabanés

---

⁶Neus Sabanés Torrellas, entrevista citada.

⁷ Neus Sabanés Torrellas, entrevista citada.

⁸ Segons l'Arxiu del Tribunal Militar Territorial Tercer, Llista de reparació jurídica de víctimes del franquisme (1938-1978) segons la Llei 11/2017, Arxiu Nacional de Catalunya (fons de la presó de les Corts).

⁹ MONTBLANC LASAGA, Joan (2019) *L'empresonament franquista al Baix Llobregat 1939-1960*. Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat.

¹⁰ Davant aquesta contradicció, el que sabem és que al maig de 1942 es troba a la presó ja que és requerida per assistir al Consell de Guerra celebrat el juny. El document que també acredita que és a la presó és de la baixa del racionament que és a l'octubre, per tant una data encara més tardana. El procés judicial es va allargant i no és fins el 3 de novembre que es comunica oficialment a la Neus la seva condemna.

Nº de entres

PRISION DE MUJERES
de
BARCELONA

928

Dirección.

10287

A fin de cumplimentar órdenes de la Superioridad, espermerecer de su atención tenga a bien ordenar ser remitidos a esta Dirección certificados acreditativos de haber causado baja de no estar inscritas en cartilla de racionamiento de esa localidad desde el 28 de noviembre de 1941, en la forma que determina el artículo 4º de la Circular 302 de la Comisaría General de Abastecimiento y Transportes de 19 de Mayo de 1942, para las internas peradas en este Establecimiento cuyos nombres y domicilios se indican al dorso del presente oficio.

Dios guarde a V. muchos años.

Barcelona 21 octubre 1942

Neus Roig

Sr. Alcalde del Ayuntamiento - OLESA DE MONTSERRAT -
(Barcelona)

63-427

dorso que se cita

Natural	Domicilio
Dolores CERVERA DESARRODONA	-Esparraguera- Calle Industria
Josefina MARQU MIRABEL	-villafamés - "Pueblo Español"
Nieves ROIG OLLER	-Bellpuig - "Anselmo C..."

51

La Presó de dones demana a l'Ajuntament d'Olesa els certificats de baixa de racionament ja que aquestes dones es troben a la presó. Al revers del full hi trobem el nom de la Neus Roig junt amb dues dones més d'Olesa. 21 d'octubre de 1942. Font: AHMO

COMANDANTIA GENERAL
LA IV REGION MILITAR
ALZADO MILITAR Nº 2
TARRASA

41

Ris 926

ES ROIG OLLER

Huego s vd. se sirve entre par a las fuerzas de la Guardia Civil, portadores del presente, las reclusas que el mren se en presen, que deben comparecer en el día de la fecha, ante consejo de Guerra que se celebrará en el edificio del Gobierno Militar, signifiéndosele que una vez terminado el mismo serán reintegradas a esa Cárcel de su signo cargo.

Dios guarde a V. muchos años.
TARRASA a 20 de Mayo de 1.942
AL TTE. COMAND. DE LA MILITARIA

Luís Inda

Director de la Cárcel de Mujeres

BARCELONA

haber recibido órdenes de la Superioridad, en relación con la misma referente, nos vemos en la imposibilidad de entregar la misma a tenida a las fuerzas de Guardia Civil, a que hace referencia la presente orden.
Barcelona 20 de Mayo de 1942.

Luís

El Jutjat Militar de Terrassa demana al director de la Presó de dones que la Neus sigui trasladada per assistir al Consell de Guerra. 20 de maig de 1942. Font: ATMT3.

La nostra informant, la Neus Sabanés, també ens diu que la seva àvia va estar un parell d'anys a la presó. Segurament devia sortir a finals del 1942. En tot cas, l'important però, és saber que no es va veure obligada a complir els 30 anys de condemna. Sí, però, que durant molt de temps es va veure obligada a presentar-se periòdicament a la Guàrdia Civil, tal com marcava la llei.

Segons la nostra informant,

Va sortir abans per bona conducta. Allà a la presó, estava a la infermeria, en tasques no sanitàries, de neteja o manteniment segurament ja que no era infermera i era analfabeta¹¹.

A les penalitats viscudes durant el temps d'encarcerament s'hi va sumar el fet que quan va sortir de la presó no va trobar feina. Moltes persones pensaven que això els comprometia, en un moment en què es coneixia prou bé la màquina repressiva de l'estat i moltes persones encara vivien amb la por a ser denunciades per qualsevol futilesa.

Quan va venir de la presó no podia treballar enlloc, a no ser que li fessin un aval; molta gent que la coneixia però els hi deuria fer por... però ella va treballar, va anar a collir fruita, a fer feines, però a part d'això tenia amistat amb gent de tota condició i de tot tipus, perquè ella era una bona persona, però mira li va tocar...¹²

Però com ens diu la Neus Sabanés: *ella no es va acovardir i va poder lluitar per sobreviure, per tirar endavant, es va espavilar*¹³

La Neus, després de patir Consell de Guerra, és requerida pel Tribunal de Responsabilidades Polítiques. Aquest tribunal es formà en aplicació de la Ley de Responsabilidades políticas del 9 de febrer de 1939 i tenia com a objectiu perseguir qualsevol actuació política de persones o entitats durant la guerra i també durant la República ja que tenia caràcter retroactiu.

El ventall de persones que podien passar pel tribunal era molt ampli, pràcticament tothom estava al punt de mira del règim i la seva intervenció completava les accions repressives de l'estat. Les penes més habituals eren les sancions econòmiques, en forma de multes o confiscació de béns, una forma fàcil que el règim impulsà com a font d'ingressos, que tot i ser importants no van ser els que el règim aspirava a recaptar. Entre d'altres motius, podem assenyalar el fet que una part important de les persones que passaren eren gent humil i no tenien recursos suficients per poder pagar les multes imposades.

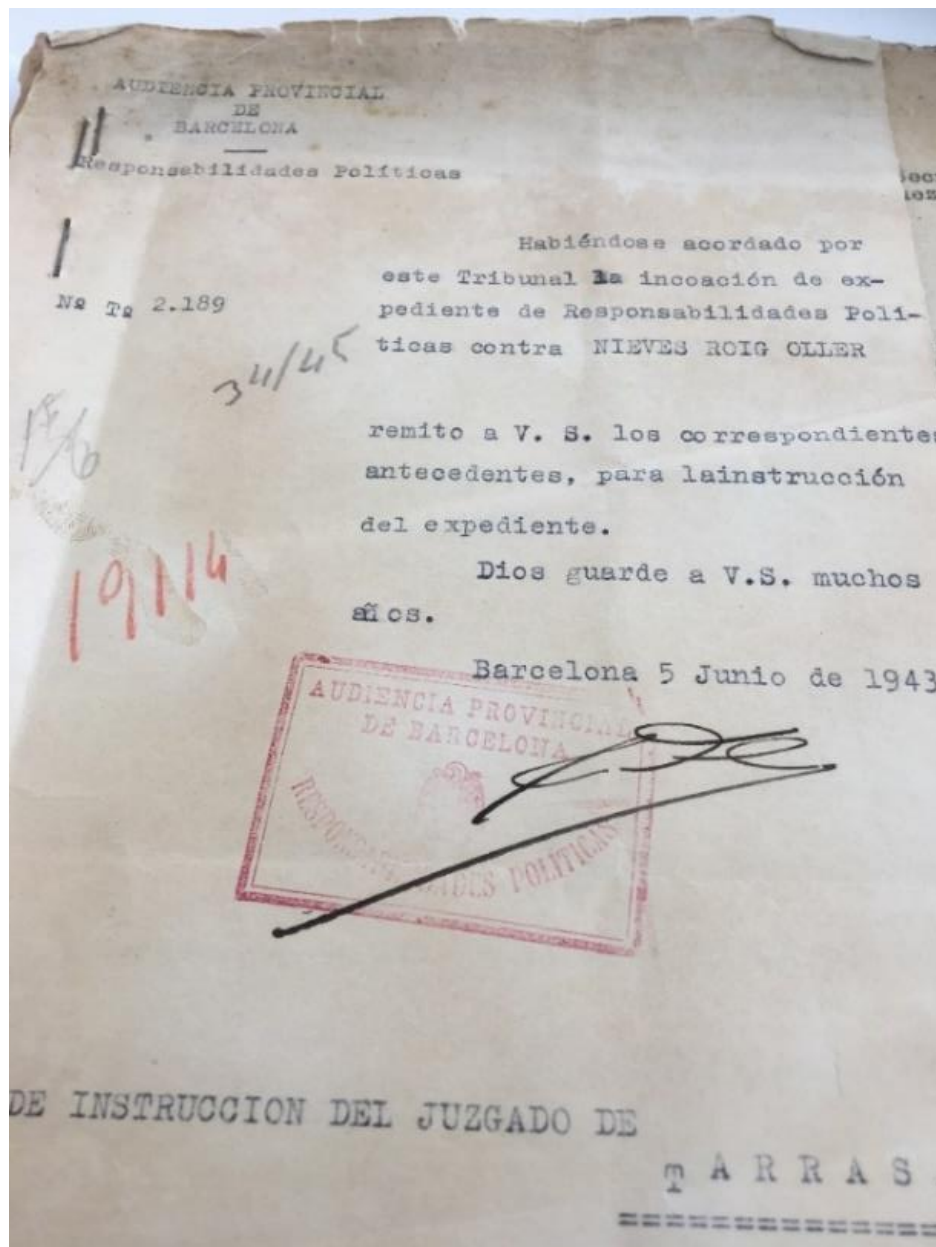
---

¹¹ Neus Sabanés Torrellas, entrevista citada.

¹² *Ibíd*

¹³ *Ibíd*

Un dels supòsits que et portava a un tribunal era l'haver estat condemnat per la jurisdicció militar. D'aquesta manera, el pas per aquests tribunals suposava ser condemnat dues vegades pel mateix fet. Aquest seria el cas de la Neus, que al 1942 se li obrí un expedient sancionador. El 22 de juliol de 1946 la seva causa va ser finalment sobreseguda.

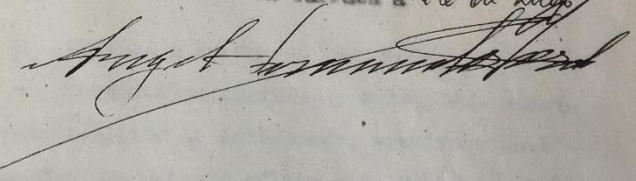
Portada de l'expedient iniciat l'any 1942 pel Tribunal de Responsabilidades políticas. Font: Arxiu Històric de Terrassa

El Infrascrito Secretario.

Certifico: que en el Boletín Oficial de esta provincia de fecha *16* de *Julio* del corriente año, obra el edicto que copiado en su parte necesaria dice:

Don Francisco de Bernay Barrio, Jefe de instrucción de Terrasa y su partido.- Hago saber: que en los expedientes de responsabilidades políticas seguidos contra ... *Neus Roig i Ull* se ha dictado por la Comisión Liquidadora de responsabilidades Políticas auto de sobreseimiento provisional con todos los pronunciamientos consiguientes. Etc... Francisco de Bernay.- El Secretario.- Ángel Fernández Toral.

Y para que conste pongo el presente en Terrasa a *22 de Julio* de *1946*.

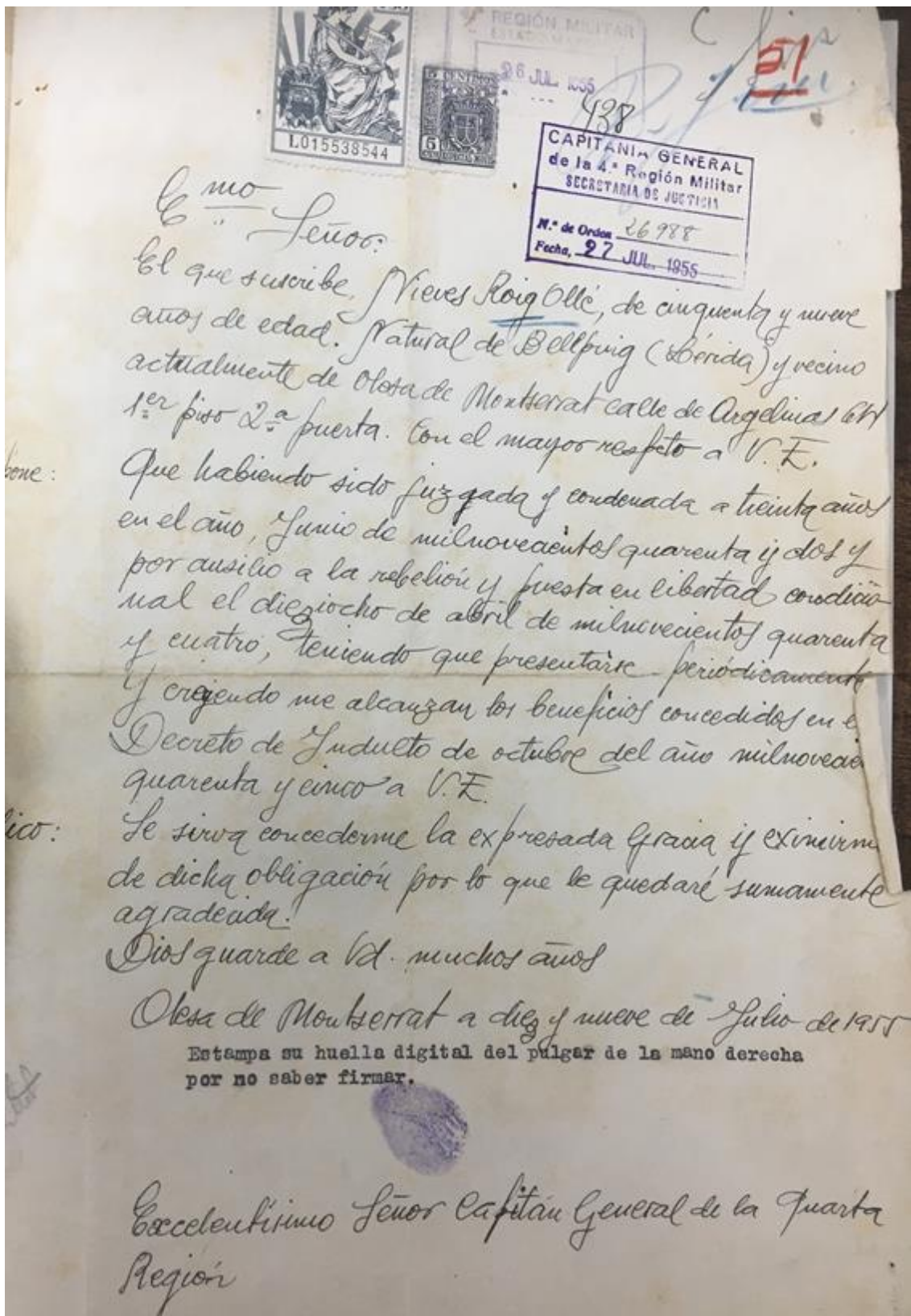
Certificat on es fa constar el sobreseïment de la causa contra Neus Roig per la Comisi3n Liquidadora de Responsabilitats Polítiques. 22 de juliol de 1946. Font: Arxiu Hist3ric de Terrassa.

Neus Roig amb el seu marit Bonaventura Targa. Font: Neus Sabanés.

Anys més tard, concretament el 19 de juliol de 1955, la Neus sol·licita un indult emparant-se en el Decret del 9 d'octubre de 1945. Les autoritats franquistes però, no li concediran.

Sol·licitud d'indult que presenta la Neus Roig al Capitán General de la IV Región el 19 de juliol de 1955. Font: ATMT3

PROVIDENCIA DEL JUEZ)
SR. ROVIRA GARRIGO)

59

En Olesa de Montserrat a catorce de
Octubre de mil novecientos cincuenta y cin-
co.

Por recibido el exhorto que antecede
del Juzgado Militar Especial de Liquidaciones de Barce-
lona, guardese y cumplase lo que se ordena y practiquese
la notificación ordenada a su interesada de la copia tes-
timoniada que se acompaña haciendo entrega de la misma.
Lo mandó y firma el Sr. Juez de Paz de esta Villa
D. Enrique Rovira Garrigó, por ante mi, Secretario que
doy fe.

El Juez de Paz,

Enrique Rovira Garrigó

El Secretario,

[Signature]

DILIGENCIA DE NOTIFICACION (

En Olesa de Montserrat a diez
y siete de Octubre de mil novecien-
tos cincuenta y cinco.

Presente en los estrados de este
Juzgado Nieves Roig Oller, procedí a notificarle en legal
forma que la Autoridad Militar de esta Región, ha acorda-
do denegarle los beneficios de indulto del Decreto de 9
de Octubre de 1945, haciendo entrega de la copia testimo-
niada de la referida resolución y apercibiéndole que le
asiste el derecho de poder recurrir en alzada ante el Con-
sejo Supremo de Justicia Militar en el plazo de quince
días a contar desde la fecha de esta notificación.

De su enterado y recibo, estampa su huella digital
del pulgar de la mano derecha por manifestar no saber fir-
mar, conmigo que doy fe.

La interesada,

El Secretario,

[Signature]

DILIGENCIA DE REMISION (

En Olesa de Montserrat a diez y
ocho de Octubre de mil novecientos cin-
cuenta y cinco.

Se remiten estas diligencias con
el exhorto que las encabeza a su procedencia por conducto
de Capitanía General de la Región. Doy fe.

El Secretario,

[Signature]

LA NOSTRA INFORMANT

Neus Sabanés Torrellas és neta de Neus Roig Ollé. Va néixer a Esparreguera l'any 1943 i als tres anys va venir a viure a Olesa.

Els pares de la Neus Sabanés són l'Antònia, la filla gran de la Neus Roig i en Francesc, el *Cisco*, nascut a Sant Vicenç dels Horts. L'Antonia i el *Cisco* quan es van casar van anar a viure a Esparreguera amb els pares d'ell– al carrer Hospital. Quan van venir a Olesa, l'Antònia va deixar de treballar a Can Sedó per fer-ho a la fàbrica Dalmases.

La Neus Sabanés es va casar amb en Joaquim Valldeperas Gil, carnisser, nascut a Olesa. Tenen dues filles, la primera es diu Neus, tal com li havia dit a la seva àvia,

Li vaig dir: jo em casaré jove i la seva besneta es dirà Neus com vostè... però es va morir abans que em casés¹⁴.

La Neus Sabanés va estar sempre molt lligada a la seva àvia. Passava moltes estones amb ella, pràcticament cada dia en sortir de l'escola anava a casa seva a berenar i a passar la resta del dia, mentre els pares treballaven. La Neus Roig vivia sola des que va enviudar.

La Neus considera que la seva àvia era una dona molt valenta i es feia estimar per tots.

Jo vaig estar molt amb ella, era molt forta i molt valenta, era molt exigent perquè les coses es fessin bé però alhora era molt carinyosa. Jo sortia del col·legi, i ja anava cap allà, berenava i m'ensenyava a fer puntes de coixí i després em deia que podia anar a jugar.¹⁵

No va passar moltes estones amb l'avi perquè es va morir aviat, *era molt més gran que l'àvia amb qui es portava 12 anys. Jo li deia l'avi de les torrades, perquè sempre me'n feia.*¹⁶

Malgrat passar tantes estones juntes, la seva àvia no li havia explicat mai res del seu pas per la presó. Alguna vegada, amb la família reunida, es feia algun comentari, però no gaire més. El que sí que deia l'àvia era que l'havia denunciat una persona que treballava amb ella a la Colònia Sedó però no havia dit mai qui era,

Ella tenia les seves idees com tothom i va passar això com va passar amb altres persones de l'altre partit, són coses que no haurien de passar però passen. Jo el que trobo tant o més malament és que la denunciés una persona que estava treballant allà amb ella, no sé què és pitjor... una persona que està treballant amb tu i així... el fet és que va ser una mala persona.¹⁷

Del seu pas per la presó, la Neus Sabanés guarda com un tresor uns mocadorets de puntetes i lletres que feien les preses.

---

¹⁴ Neus Sabanés, entrevista citada.

¹⁵ *Ibidem*

¹⁶ *Ibidem*

¹⁷ *Ibidem*